

Песні — гэта радасць і дабрыйна
Стар. 2

Фота на памяць
Стар. 2

Баль у Даўгаўпілсе
Ушанаваны актывісты суполак нацыянальных меншасцяў Даўгаўпілса, сярод якіх нямала і беларусаў
Стар. 4

ГОД КУЛЬТУРЫ

Дар ад вялікай душы

Больш за 50 сваіх кніг пакінуў па сабе вядомы пісьменнік Янка Сіпакоў. А землякам у Оршу ён і родзічы перадалі клапатліва сабраную ім праз усё жыццё вялікую бібліятэку.

Іван Ждановіч

“Дарагому другу і земляку ва ўсіх сэнсах (і па зямлі і па сэрцу) Янку Сіпакову на добры ўспамін. Ул. Караткевіч. 21 лютага 1978 г.” — унікальны аўтограф днямі даслаў у рэдакцыю разам з фотаздымкамі супрацоўнікі аршанскай Цэнтральнай бібліятэцы імя А. С. Пушкіна. Караткевіч засведчыў сяброўства і зямляцтва з Іванам Данілавічам на кніжна-нарысе “Зямля пад белымі крыламі”, якая пабачыла свет у Мінску ў 1977-м.

Сёння тая кніга з аўтографам — каштоўны экспанат у спецыяльнай бібліятэчнай чытальнай зале “Бібліятэка Янкі Сіпакова”. Дарэчы, можа тут да месца было б, каб не бытацца ў бібліятэках, і сакавітае слова: “кнігазбор”? Увогуле там 5 268 экзэмпляраў кніг, перададзеных у Оршу самім Іванам Данілавічам, а пасля яго смерці пра тое рупіліся жонка Раіса Фёдаруна, сын Сяргей Іванавіч. “Я не набыў вялікіх скарбаў, ні золата, ні даянтаў, але ў мяне ёсць адна каштоўнасць — кнігі. Кнігі — мае сябры. Я збіраў іх усё жыццё і, як адзначаюць знаўцы, гэта, бадай, самая лепшая бібліятэка ў Мінску. Я падараваў сваіх сяброў вам, каб у іх з’явілася многа сяброў-чытачоў. Гэтыя кнігі дастойны быць у гарадской бібліятэцы і хачу, каб яны былі менавіта ў Оршы,” — пісаў Янка Сіпакоў у звароце да гарадскіх улад. Інфармацыю з гісторыі з’яўлення ў горадзе кнігазбору земляка знаходзім на сайце бібліятэкі <http://orshalib.by/biblioteka-ya-sipakova.html>. У бібліятэцы

ж 21 студзеня прайшла літаратурна-музычная гасцёўня “Я голас ваш...”, прысвечаная 80-м угодкам пісьменніка Янкі Сіпакова, заслужанага дзеяча культуры Беларусі, лаўрэата Дзяржпраэміі БССР імя Янкі Купалы.

“У першабытным свеце абжываюся...”

Цікава згадаць, як у працяг творчага сяброўства з Караткевічам у Янкі Сіпакова на пачатку 2000-х гадоў узнікла задума: напісаць цыкл нарысаў пра адметнасці беларускай мовы, песень, ежы, гумару, адзення, абрадаў і гэтак далей. Тэксты пачыналі друкавацца на старонках часопіса “Беларусь”, дзе мы ў той час разам працавалі. Неяк, на пачатку праекта, я выказаў меркаванне: маўляў, Караткевіч у “Зямлі пад белымі крыламі” рабіў нешта падобнае... Іван Данілавіч усміхнуўся: “Караткевіч на зямлю нашу нібы зверну паглядзеў — а цяпер трэба і зблізку да беларусаў прыгледзецца”. Між тым “наследаванне Караткевічу” лёгка прачытаецца і ў назве сіпакоўскай кнігі “Зялёны лісток на планеце Зямля”, якая пазней пабачыла свет: таксама ж як “від зверху”...

Помніцца яшчэ, як шчыраваў загадчык аддзела літаратуры часопіса “Беларусь” Янка Сіпакоў улетку, датэрмінова здаючы запланаваныя матэрыялы. А быў жа стымул: галоўрад і сябар яго, Аляксандр Шабалін, адпуская вяскоўца за тое на тыдзень-другі “на касьбу” у Зубрэвічы — на Аршаншчыну, у Прыдняпроўе. Тады ж нарадзіліся творы для яго рамана-

Янка Сіпакоў у Зубрэвічах. 2011 г.

На сёлетнім, 80-м юбілеі пісьменніка ў Оршы

містыфікацыі ў апавяданнях “Зубрэвіцкая сага”: кніга выйшла ў 2010-м, пісалася ў 1997-2007-м. “Я цяпер у першабытным свеце абжываюся, і цяжка вельмі на сучаснасць пераклучыцца...” — пажартаваў неяк Іван Данілавіч, калі на лятучцы мы гаварылі пра актуальнасць часопісных публікацый. Зрэшты, напісаў ён і востра публіцыстычную “размову з самім сабою” пра часы “прыхватызацыі” 90-х, калі ўсе раптам збяднелі, замаўляў і рыхтаваў да друку апавяданні, вершы,

аглядаў кніжныя навінкі пад псеўданімам “Глеб Цішук” і даўнейшыя нумары “Беларусі” як “Крыху Іранічны Чытач”. Карацей, працавітасці, разнастайнасці творчых клопатаў пісьменніка-пенсіянера можна было пазайздросціць. Жывы класік, помніцца, падаваў і маладзейшым прыклад здаровага ладу жыцця, галантнага абыходжання з жанчынай, у адзенні ж аддаваў перавагу касцюмам з гальштукімі, умеў парадавацца поспехам калег. → **Стар. 3**

АСОБЫ

Родны кут знакамітага мастака

Ядвіга Рай

Памяць пра Фердынанда Рушчыца ўшанавалі ў вёсцы Багданава Валожынскага раёна

Добрая справа, так павялося ў беларусаў, пачынаецца з малітвы. Так было і 10 снежня, пад час ушанавання памяці Фердынанда Рушчыца. Адзначаліся 145-я ўгодкі знакамітага земляка, мастака, пейзажыста, графіка, прафесара трох мастацкіх акадэміяў. У багданаўскім касцёле

св. Міхала Арханёла пад час імшы, якую цэлебраваў ксёндз Ігар Лашук, маліліся за Фердынанда Рушчыца і яго памерлых сваякоў. У храме ёсць памятная дошка, прысвечаная мастаку. Дарэчы, не ўсе ведаюць: старабеларускае прозвішча мастака — Рошчыца, а шляхетныя продкі яго паходзілі з Кобрынскага павета.

Пасля імшы рушылі на вясковыя могілкі. Падняліся на пагорак, дзе пахаваны прадстаўнікі роду Рушчыцаў, памаліліся за супакой іх душаў, усклалі кветкі, запалілі свечкі. Далей

— на чыгуначную станцыю Багданава. Прыпыніліся там, дзе стаяла сядзіба Рушчыцаў: дом згарэў пад час Другой сусветнай вайны, а ў канюшні яшчэ і пазней трымалі калгасных коней. Засталіся парэшткі цагляных слупоў ад гаспадарчых пабудоў. На станцыі ў аднапавярховым будынку працуе філіял Вішнеўскай дзіцячай школы мастацтваў: пастараліся мясцовыя ўлады. Там і плануецца стварыць музей мастака. На ганку гасцей віталі дзяўчаты ў народных строях, з караваем на рушніку, музыка граў на дудзе.

Гасцей было многа. Прыехалі пасол Літвы Эвалдас Ігнатавічус, дырэктар Мастацкага музея Літвы Рамуальдас Будрыс, дэлегацыя Вільнюскага раёна на чале з мэрам самакіравання Марыяй Рэкст, часовы ўпаўнаважаны ў справах Польшчы ў Беларусі Міхал Хаброс. Быў на свяце гендырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі Уладзімір Пракапаў. Прыйшлі мясцовыя краязнаўцы, прыехалі прадстаўнікі Валожынскага райвыканкама разам са старшыняй Сяргеем Глінскім. → **Стар. 4**

ВЕСТКІ

Свята на плошчы Свабоды

Кацярына Аляксандрава

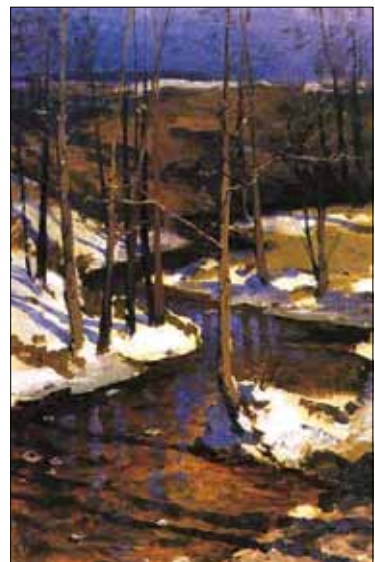
У Міжнародны дзень закаханых у Мінску сотні маладых людзей прызналіся ў любові да Радзімы

Акцыя “Беларусь, я люблю цябе!” на Мінскай плошчы Свабоды, ля Ратушы, праходзіла ўпершыню. Па словах намесніка міністра культуры Беларусі Ірыны Дрыгі, у Дзень усіх закаханых склаасы традыцыя, калі хлопцы і дзяўчаты прызнаюцца ў каханні адзін да аднаго, а таксама ў любові да роднай краіны. Міністэрства культуры Беларусі вырашыла падхапіць ініцыятыву моладзі — правесці шыкоўнае свята.

Самае, бадай, гістарычнае месца Мінска — плошча Свабоды — пераўтварылася ў кірмаш. Працавалі падворкі народных майстроў, дзе можна было набыць падарункі каханым, зробленыя ўручную і з натуральных матэрыялаў — дрэва, саломкі, воўны. А на пляцоўцы традыцыйнай беларускай кухні можна было адведцаць нацыянальныя стравы.

Галоўнай жа падзеяй свята стаў незвычайны канцэрт, у якім удзельнічалі артысты і спевакі з Маладзёжнага тэатра эстрады, гучалі песні на вершы беларускіх паэтаў, кампазіцыі, прысвечаныя Радзіме. Пад час імпрэзы выступалі і вядомыя сучасныя паэты ды прэзаікі, якія выдалі кнігі ў 2014-2016 гадах. Сярод іх — Міхась Пазнякоў, Анатоль Эзак, Міхась Башлакоў, Уладзімір Ліпскі. Шмат наведнікаў атрымалі аўтографы ад аўтараў на тых кнігах, якія яны прэзентавалі.

На асобных стэндах былі прадстаўлены тавары, якія сталі пераможцамі конкурсу “Народная марка” — малочныя прадукты “Савушкін продукт”, “Бабушкіна крынка”, “Беллакт-столица”, каўбасы і мясныя вырабы з Ваўкавыскага, Аршанскага, Мінскага мясакамбінатаў, ласункі ад кандытарскіх фабрык “Камунарка” і “Спартак”.

Ф. Рушчыца. Вясна. 1897 г.

ТАЛЕНТЫ З ДЫЯСПАРЫ

Песні — гэта радасць і дабрыня

Спявачкі Ларыса Тукіш і Людміла Сінкевіч рознымі шляхамі прыйшлі ў мастацтва. Цяпер іх творчасць ведаюць і цэняць у беларускіх суполках Латвіі ды за яе межамі.

Іван Іванаў

Таленты бываюць розныя

Гэтым тэкстам мы распачынаем у газеце рубрыку “Таленты з дыяспары”. Мяркуем, пазаштатныя карэспандэнты дапамогуць яе весці, дашлюць свае паведамленні пра таленавітых супляменнікаў з замежжа. Не сакрэт: многія супляменнікі, жывучы ў замежжы, “прыцягваюцца” ў беларускія суполкі дзякуючы сваім талентам. І яшчэ заўважана: чым больш у тых суполках людзей таленавітых — тым больш цікава разгортаецца іх дзейнасць. А таленты, як вядома, бываюць рознымі. Ды часцей на віду аказваюцца тыя, хто мае і арганізацыйны талент, умее кіраваць — а не проста спяваць, іграць на музінструментах, танцаваць, маляваць, складваць вершы ці дэкламаваць іх са сцэны. А ёсць майстры і майстрыхі, рамеснікі, рукадзельніцы, швачкі, таленавітыя настаўнікі роднай мовы, журналісты-летапісцы... У адной з вялікіх абшчын, чуў, энтузістка ўзяла на сябе такі няпросты абавязак: даўно вядзе “картатэку юбіляраў”. Там нікога ніколі не забываюць павіншаваць з юбілеем, проста з днём нараджэння. Таксама талент! І пра такіх людзей хочацца больш ведаць. Пішыце пра іх у нашу газету!

А нагодаю, каб расказаць пра таленавітых спявачак Ларысу Тукіш з Дагды і Людмілу Сінкевіч з Рыгі, стала публікацыя “Цёплыя словы за добрае свята” (ГР, №31, 20. 08. 2015). Тады пра Купальскі фэст у Дагдскім краі Латвіі напісала Зофія Іоніна з тамтэйшага таварыства “Вербіца”. У ліку тых, хто выступаў на фэсце, былі як Ларыса Тукіш (салістка і кіраўніца мясцовага гурта “Вярба”), так і Людміла Сінкевіч з Рыгі. А так сталася, што пад здымкам доўгаваласай бландзінкі Людмілы, які быў адабраны з дасланых у рэдакцыю, мы падпісалі: “Ларыса Тукіш з Дагды”. У Ларысы ж таксама доўгія белыя валасы... Перапрашаем за памылку чытачоў і ўсіх, каго пакрыўдзілі. Пра недакладнасць нам паведаміла Зофія. Вось мы і вырашылі бліжэй пазнаёміцца як з Людмілай, так і з Ларысай: каб больш іх не бытаць.

На Купальскім фэсце ў Дагдскім краі спявае Ларыса Тукіш

Ларыса Тукіш — з Дагдскага краю

Пра Ларысу расказала Зофія Іоніна: “Нарадзілася ў Дагдзе, закончыла там сярэдняю і музычную школу. Дзве вышэйшыя адукацыі атрымала ў Даўгаўпілсе, стала выкладчыцай па класе фартэпіяна і па класе харавога дырыжыравання. З 1987-га працуе ў Дагдскай музычнай школе”. Дагда — радзіма бацькі спявачкі, Сямёна Грэбнева: ён з ліку карэнных жыхароў Дагдскага краю, а жонку сюды прывёз, калі яны пажаніліся. Ларысіна дачка Дар’я жыве цяпер у Рызе”.

Дарэчы, да 1924 года, удакладняе Зофія Іоніна, Латгалія ўваходзіла ў Віцебскую губерню, дадае: “Любоў да беларускай культуры тут аб’ядноўвае ўсіх нас, бо ёсць і беларусы мясцовыя, і прыезджыя — з Браслаўскага, Верхнядзвінскага раёнаў Віцебшчыны, з Брэста, Гродна, іншых месцаў. Са з’яўленнем у Дагдзе Беларускага таварыства “Вербіца”, якім кіруе Таццяна Гогалінская, тут больш чуюцца пра беларусаў. І сама я ў Латгаліі жыву даўно (калі канкрэтней, то гэта Дагдскі край, пасёлак Эзерніекі). Тут шмат рускіх, украінцаў, палякаў, армян, і ўвесь гэты народ называюць: латгалцы”.

На пытанне, ці свабодна валодае Ларыса Тукіш беларускаю мовай, Зофія адказвае: “Не, бо нарадзілася ў Латвіі,

складаюцца сяброўскія стасункі з калегамі з Беларусі, самадзейныя артысты выступалі ў Браслаўскім, Верхнядзвінскім раёнах. Ларыса кажа: “Сваімі песнямі мы нясём радасць, дабрыню і любоў, і гэта больш за ўсё патрэбна людзям”. Вельмі важна, лічыць яна, падтрымліваць добрасуседскія стасункі, развіваць і збліжаць культуры братніх народаў”.

Людміла Сінкевіч — з Рыгі

Напісаць пра Людмілу Сінкевіч пагадзіліся супляменнікі з Рыгі, інфармацыю “Я не змогла б жыць без музыкі” даслала старшыня Саюза беларусаў Латвіі Валянціна Піскунова. “Сінкевіч Людміла Вацлаваўна — салістка ансамбля беларускай народнай песні “Надзея” горада Рыга, салістка Саюза беларусаў Латвіі, — чытаем у допісе. — Яна ўдзельніца многіх песенных фестываляў і конкурсаў, якія праходзілі як у Латвіі, так і ў Беларусі,

На сцэне фэсту — спявачка з Рыгі Людміла Сінкевіч

Эстоніі, Францыі. Таленавітая, абаяльная спявачка шмат робіць для пашырэння беларускай культуры”.

Пра сябе Людміла расказвае: “Я, пэўна, і нарадзілася для таго, каб займацца музыкай. Яшчэ ў чатыры гады казала бацькам: стану музыкантам. Такая была мара, і я рухалася за ёй: закончыла музычную школу па класе

фартэпіяна ў Ашмянах, на Гродзеншчыне, потым — Маладзечненскае музычылішча імя М.-К. Агінскага — з чырвоным дыпломам, па класе опернага спявання. Вучылася ў Беларускам дзяржуніверсітэце культуры і мастацтваў, атрымала ступень бакалаўра ў Балтыйскай міжнароднай акадэміі на факультэце “Упраўленне праектамі ў культуры”.

Цяпер у яе рэпертуары ёсць песні на беларускай, латышскай, рускай, французскай, італьянскай мовах.

Яшчэ 11 гадоў таму яна жыла ў Мінску, вучылася, прафесійна займалася спяваннем і музыкай. Марыла стаць спявачкаю. Пра Латвію ведала зусім мала: Юрмала, Рыжскі бальзам, шпроты... І яшчэ слова gulbis (лебедзь) палатышску. А менавіта яно і аказалася прозвішчам яе будучага мужа-латыша. Знак лёсу? Людміла вельмі рада, што талент яе запатрабаваны на шматлікіх імпрэзах, канцэртах Саюза беларусаў

ПРАЕКТЫ

Фота на памяць

Кацярына Мядзведская

Здымкі супляменнікаў з розных суполак замежжа, а таксама прадстаўнікоў нацыянальна-культурных аб’яднанняў Беларусі ўпрыгожылі календар на 2016 год, выпушчаны Рэспубліканскім цэнтрам нацыянальных культур

Трапны выраз “Мы ўсе дзеці твае, Беларусь!”, змешчаны ў календары Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур, ёмка прадстаўляе кірункі дзейнасці ўстановаў. А іх, як вядома, два: праца з беларусамі замежжа і прадстаўнікамі розных нацыянальнасцяў у краіне.

Календар зроблены ў выглядзе трохкутніка-доміка. Зручна паставіць на працоўны стол ды з пачаткам новага месяца перагортаць старонкі. А іх, між

іншым, на кожны месяц — па дзве. Люты, напрыклад, заднаго боку ўпрыгожваюць фотаздымкі беларусаў Іркуцка ды Комі. А калі перавярнуць домік-каляндар, то ў яскравых нацыянальных касцюмах убачыш азербайджанцаў і немцаў.

Усяго ў календары 48 фотаздымкаў, на палове з іх — беларусы з Аргенціны, Арменіі, Данецка, Крыма, Заўралля, Кыргызстана, Казахстана, Эстоніі, Італіі, Іспаніі, Літвы, Яраслаўля, Латвіі, Малдовы, Мексікі, Новасібірска, Масквы, Адэсы, Самары, Польшчы, Тальяці, Севастопалю. Асабіста для мяне кожнае фота супляменнікаў — прыемная сустрэча з сябрамі з розных куткоў свету. Здымкі ж казахаў, туркменаў, дагестанцаў, карэйцаў, туркаў, венесуэльцаў, украінцаў, чувашоў ды іншых — гэта хоць і невялікае, але ж знаёмства з культурай іншых народаў, прадстаўнікі якіх жывуць у Беларусі.

Календар Рэспубліканскага цэнтра

Фота супляменнікаў з Аргенціны ёсць і ў новым календары

нацыянальных культур “Мы ўсе дзеці твае, Беларусь!” — выданне іміджавае. Яго не знойдзеш у кіёсках ды крамах. Аднак як падарунак ён уручаецца сябрам і партнёрам цэнтра.

Дарэчы, такі фотакалендар выходзіць удругі раз. Летась у ім былі здымкі прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў, якія жывуць у Беларусі. Практычны і пазнавальны сувенір!

ВЕСТКІ

Сябруем сталіцамі

Дні Масквы пройдуць у Мінску ў маі

Гэта будзе цэлы шэраг мерапрыемстваў, сустрэч дзеячаў культуры, прадстаўнікоў улады і бізнесу. Аб тым паведаміў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Расіі Ігар Петрышэнка. “Даты правядзення дзён цяпер узгадняюцца, — удакладніў Пасол. — Падзею чакаем з нецярпеннем”. Ён нагадаў, што Дні Мінска ў Маскве праводзіліся ў 2013 годзе.

Дыпламат адзначыў, што супрацоўніцтва сталіц братніх краін вядзецца інтэнсіўна: у эканоміцы, навуцы, культуры, спорце, інвестыцыйнай сферы. У прыватнасці, летась, калі адкрываўся Дзелавы і культурны комплекс пры Пасольстве Беларусі ў Маскве, адбылася сустрэча прэм’ер-міністра Беларусі Андрэя Кабякова з мэрэм Масквы Сяргеем Собяніным. Абмяркоўваўся ўвесь спектр двухбаковых адносін, былі акрэслены шляхі іх актывізацыі.

ГОД КУЛЬТУРЫ

Дар ад вялікай душы

(Заканчэнне. Пач. на стар. 1)

Юбілеі: з юбілярам і без яго

Часопіс “Беларусь”, аднак, перажываў на пачатку 2000-х не лепшыя часы, выходзіў з перабоямі, таму вядомы пісьменнік, журналіст, галоўны рэдактар часопіса “Гаспадыня” Зіновій Прыгодзіч запрасіў сябра ў сваю каманду “у 2004-м ці 2005-м”. Разам яны і працавалі, пакуль 10 сакавіка 2011 года, у хуткім часе пасля 75-годдзя, Янкi Сіпакова не стала. Зіновій Кірылавіч сам у той час быў у бальніцы. Шкадуе, што пайшоў Іван Данілавіч без пары, і што пахаваны вядомы, заслужаны чалавек “на звычайных могільках у Калодзішчах, пад Мінскам”.

Ведаючы, што Зіновій Кірылавіч разам з Навумам Гальпяровічам быў у Оршы, калі там адзначаліся 80-я ўгодкі Янкi Сіпакова, я папрасіў яго падзяліцца ўражаннямі. А згадаў ён спачатку, як 26 студзеня 2011 года ездзілі яны з сябрам туды ж, на юбілейную ўрачыстасць. “Увогуле ж не любіў ён юбілеі: бянтэжыўся, неахвотна ішоў на сустрэчы з чытачамі... — згадвае Зіновій Кірылавіч. — А была і яшчэ важная прычына паехаць у Оршу: у бібліятэцы рыхтавалася да адкрыцця чытальня зала “Бібліятэка Янкi Сіпакова”. Ён перадаў туды больш за пяць тысяч кніг, у тым ліку і ўнікальных, з аўтографамі людзей знакамітых, з розных краін. Гэта вялікая культурная каштоўнасць”.

Тады, заўважым, не ўсе яшчэ кніжкі былі перададзены. Доўга ішлі ўзгадненні, урэшце мясцовае начальства прыняло пастанову, у бібліятэцы пад кнігазбор класіка-земляка адвялі асобны пакой. “Тое было важна не толькі для Івана Данілавіча, які быў усцешаны, што яго ідэю падтрымалі, — лічыць сябар. — Мець такую каштоўнасць вельмі важна і для яго землякоў-аршанцаў. Я быў сведкам і сёлета: людзі там пастаянна бываюць, заходзяць у сіпакоўскую залу школьнікі, студэнты. І гэта, мяркую, толькі пачатак працы, у тым ліку і навукова-даследчай. Школьнікі прыходзяць на экскурсіі — далучаюцца да сапраўднай літаратуры, вучацца на прыкладзе твораў земляка любіць сваю зямлю, малую радзіму. Там, дарэчы, асобна стаяць кнігі, якія расказваюць пра яго родныя Зубрэвічы”.

У 2011-м сябры-пісьменнікі выступалі як у раённай, так і ў гарадской бібліятэках — цяпер яны сталі адной аршанскай Цэнтральнай бібліятэкай імя А. С. Пушкіна. Вельмі хораша, душэўна, згадвае Зіновій Прыгодзіч, прайшлі мерапрыемствы, што заняло нямала часу. А яны ж паехалі і ў Зубрэвічы, кіламетраў за дзясцяць, калі ўжо вечараў. “Мне вельмі хацелася пабыць у той хаце, дзе Янка летаваў апошнія 5-7 гадоў, — кажа Зіновій Кірылавіч. — Гэта хата яго дзядзькі, ён яе выкупіў ды з сям’ёй улетку жыў там.

Янка з задавальненнем правёў мяне па роднай вёсцы. А такая снежная была зіма, што да хаты і не падабрацца. Паўшляху прайшлі — вярнуліся, бо ў Янкi былі лёгкія тубелькі: я пабаяўся яго прастудзіць. Здалёк палюбаваліся хатай, гаварылі... А потым гасцявалі ў Янкавай пляменніцы”.

Калі вярталіся, ужо за поўнач, у Мінск, юбіляр быў усцешаны, расчулены. Казаў: дзеля гэтага было варта і жыць, і працаваць. А працаўнік ён, згадвае сябар, быў нястомны: “Кожны дзень працаваў, без выхадных і святаў. Як надаралася хвіліна — садзіўся за стол: раніцай, днём, вечарам... Часам працаваў да гадзіны-дзвюх ночы. Неяк я запытаў: “Іван Данілавіч, не стамляешся ты, працуючы

чалавек 100, шмат моладзі. Вочы гараць, убіраюць тое, што расказваеш — гэта радасць і прыемнасць”. Ён расказваў пра сяброўства, якое доўжылася амаль 35 гадоў. Калі ў 1977-м Зіновій Прыгодзіч пачаў працаваць у сектары літаратуры ЦК кампартыі Беларусі, пазнаёміўся з пісьменнікам Барысам Сачанкам, а праз яго — і з Янкам Сіпаковым.

З гадамі тое павярхоўнае знаёмства перарасло ў глыбокае сяброўства. “Апошнія гадоў сем разам і працавалі, бачыліся амаль кожны дзень, — дзеліцца Зіновій Кірылавіч. — Мы адзін аднаго падтрымлівалі, цікавыя размовы вялі пра жыццё — не толькі пра літаратуру. То ён паказваў, расказваў, што напісаў, то я сваё. З часам я ацаніў у ся-

ходу. Маркоціўся: што рабіць? Ніхто не бярэ... “Зялёны лісток...” я нават пайшоў у Міністэрства прабіваць. Даводзіў: гэта прыгожа, цікава, пазнавальна, патрыятычна... Кніга, і цяпер упэўнены, павінна быць на стале кожнага школьніка, як і Караткевічава “Зямля пад белымі крыламі”. Цікава, дарэчы, што два сябры-аршанцы напісалі такія моцныя кнігі! І яна стаяла ў плане, мастаку на афармленне аддалі. Ды штосьці не складалася, сказалі: забярыце, выдаваць не будзем. І без тлумачэнняў. Янка вельмі перажываў...”

Ну чаго ж не зробіш дзеля сябра! На шчасце, выдавалася тады серыя “Бібліятэка часопіса “Гаспадыня”, і галоўрэд паспрыяў, каб выйшла кніга Янкi Сіпакова “Наталенне смагі”.

згдвалі Івана Данілавіча, яго творы, у якіх адлюстроўваюцца і глыбей спазнаюцца-даследуюцца самыя розныя чалавечыя рысы, звычкі, думкі, пачуцці, нават падсвядомыя памкненні... У зале была і пляменніца Івана Данілавіча, Шачанок Тамара Анатольеўна — яна цяпер працуе завучам у Зубрэвіцкай сярэдняй школе. Шмат цікавага раскавала пра зносіны з дзядзькам, яго добразычлівы характар. “Мы калі ў 2011-м з Янкам ездзілі ў Зубрэвічы, то гасцявалі менавіта ў яе, — удакладняе Зіновій Кірылавіч. — І загасцяваліся — далёка за поўнач, таму вярталіся ў Мінск глыбокай ноччу. І вось на гэты раз Тамара, трымаючы ў руках дзядзькаву кнігу “Наталенне смагі”, гаварыла: для

Зіновій Прыгодзіч: “З гадамі наша павярхоўнае знаёмства з Янкам Сіпаковым перарасло ў глыбокае сяброўства”

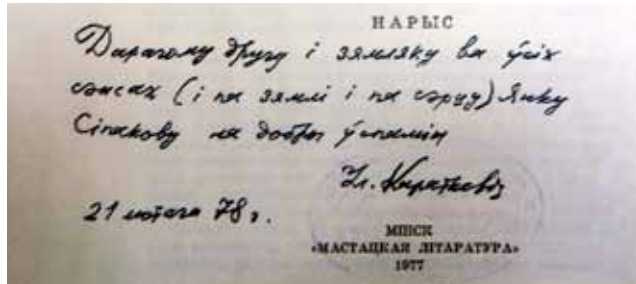
забудова, з катэджаў, казаў сябру Іван Данілавіч, для яго чужая. Там вырас новы пасёлак, шмат людзей прыезджых. А з другога боку: у гарадах сотні вуліц носяць імёны людзей, якія там і блізка не бывалі... То можа і адну з зубрэвіцкіх назваць у гонар класіка-земляка? А ў Оршы? А ў Шклове, дзе малады журналіст Сіпакоў працаваў у райгазеце? А ў Мінску?.. Самая пара ў Год культуры і 80-х угодкаў Янкi Сіпакова пра тое думаць. Каму? Можа сабраць “Талаку згоды” з сяброў абодвух пісьменніцкіх саюзаў (бо ў сапраўднага ж сяброўства не бывае межаў...), прыхільнікаў творчасці, прадстаўнікоў улады, дзеячаў культуры...”

Гаварылі мы і пра тое, што экскурсіі школьнікаў, студэнтаў, якія з усёй краіны едуць у Оршу “да Караткевіча”, маглі б выходзіць і на сцэжкі-шляхі яго сябра-земляка Янкi Сіпакова. Толькі мясцовым уладам, а таксама дзеячам культуры (скульптарам, мастакам, пісьменнікам...) варта парупіцца, каб было што, акрамя яго кнігазбору, паказаць. Напрыклад, у розных кнігах пісьменніка ёсць згадкі пра родны кут. Для пачатку б гэта сабраць, сістэматызаваць — можа прыдацца, напрыклад, і пад час правядзення мастакоўскіх пленэраў у Зубрэвічах, пры Дняпры. Тымі краёвамі любіваўся Іван Данілавіч. У тых мясцінах жылі і цяжкія ўспаміны, балелі яго глыбокія, з дзяцінства, душэўныя раны: фашысты закатавалі ўвесну 1943-га яго бацькоў, і ён з сёстрамі Нінай і Пашай рос сіратаю... І тыя ж мясціны, праз яго творы, сталі ўжо часткаю нашай супольнай культуры: “Супрацьтанкавы роў перад Зубрэвічамі зарос травой і раскамі. Ён аплюў, згладзіўся часам і ўжо выглядае сучасным пагоркам.

Пагорак пачынаецца адразу ж за нашымі зубрэвіцкімі градамі. На ім любіць і сёння збірацца зубрэвіцкая моладзь...” Гэта радкі з заключнай часткі “Зубрэвіцкай сагі”. Гэта — пра гісторыю зямлі нашай, а значыць і пра нас з вамі...

Вокладка аўдыёкнігі Янкi Сіпакова

Аўтограф ад Уладзіміра Караткевіча

Янка Сіпакоў. Орша, 26 студзеня 2011 года.

кожны дзень?” А ён кажа: “Я стамляюся, калі не пішу. А калі пішу — проста адпачываю душой”. У яго выйшла 55 кніжак! Чаму ён і сам здзіўляўся: няўжо я столькі напісаў! І нават, падаецца мне, калі б Янка Сіпакоў напісаў толькі тры кнігі — ён застаўся б назаўсёды ў прыгожым пісьменстве, і не толькі беларускім. Я маю на ўвазе “Зубрэвіцкую сагу” (гімн яго малой радзіме), “Зялёны лісток на планеце Зямля” (гімн Беларусі) ды “Веча славянскіх балад” (гімн усяму славянству)”.

Ад знаёмства да сяброўства

І сёлетняя паездка ў Оршу Зіновія Прыгодзіча парадвала. Там шануюць памяць пра земляка: і ў бібліятэцы, і ў школах. “Шчыра і неказённа ўсё атрымалася, з веданнем зместу твораў гаварылі пра Янку яго землякі, — згадвае субяседнік. — Настаўніца Алена Яўгенаўна Панкратава прывяла беларускамоўны клас. Вучні чыталі вершы Янкi Сіпакова на памяць. У зале было

бры не толькі ягоную выключную працавітасць, але і абавязковасць. Гэта мне сімпатычна ў любым чалавеку, а тым больш — у чалавеку такога таленту. Бо слава і заслугі, што хаваць, часам і вялікім людзям ускружваюць галаву, і сваё слова яны не заўсёды трымаюць, асабліва ў зносінах “з простымі людзьмі”. А Янка, ведаю, перад усімі, хто б ні быў, калі нешта паабяцаў, то абавязкова выконваў абяцанае. І яшчэ ён вельмі ўмеў сябраваць — а гэта далёка не кожны ўмее. Бывае, сяброўства разумеюць так: сябар мне павінен. А Янка лічыў: наадварот, ён павінен сябру. Помню, прыйдзе, гляне, кажа: “Дружа мой, нешта ты за сумленні... Прызнавайся, што здарылася?” Ну проста наскрозь чалавека бачыў! Як ні стараўся я свой настрой хаваць — ніяк. І калі нечым я дзяліўся, што балела, то ён такія, далікатна разводзіў бяду. І цяплей адразу становілася на душы”.

І надарылася, згадвае Зіновій Кірылавіч, глухая сітуацыя ў кнігавыданні: “У яго дзве кніжкі напісанья ляжалі, без

“Гэта пачуццёвы, філасофскі дзённік майго сябра, дзённік яго настрояў, — радуецца зробленаму Зіновій Кірылавіч. — А яшчэ для яго была дарагая кніга “Малады вецер” — кніга мужчынскіх апаўданняў: вельмі тонкая, далікатная. Цнатлівая... У выдавецтве “Харвест” у 2006-м выдалі эсэ “Зялёны лісток на планеце Зямля: Партрэт Беларусі”, кніга і перавыдавалася ў 2010-м. І гэта, уяві сабе, быццам прарвала нейкую плаціну! У 2010-м у серыі “Лімаўскі фальварак” выйшла “Зубрэвіцкая сага” і яго “Выбранае” ў “Школьнай бібліятэцы”... І было: за год — 3 кніжкі. Як быццам нехта наверх сяпшаўся парадаваць Янку пры жыцці. Выдаць усё, што было створана: каб ён са спакойнаю душою адышоў. А неўзабаве ён раптоўна захварэў і сышоў”.

Кніга — як малітоўнік

На сёлетнім свяце ў Оршы і пісьменнік Навум Гальпяровіч дзяліўся ўспамінамі пра Янку Сіпакова, чытаў прысвечаны яму свой верш. Увогуле гаспадары і госці з цеплынёй

АСОБЫ

Родны кут знакамітага мастака

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

У светлай утульнай зале гучала музыка: ансамбль “Ars Longa” выконваў старадаўнія мелодыі. Потым Віктар Шніп, ураджэнец Валожыншчыны, чытаў сваю баладу, прысвечаную Фердынанду Рушчыцу. Можна было пагартыць першы альбом з творамі майстра. Мінскія мастакі падаравалі Багданаўскай школе мастацтваў свае малюнкi: з пленэру ў ваколіцах вёскі. Польская амбасада падаравала мультымедыйную тэхніку. Спадар Міхал Хаброс павіншаваў усіх з культурнай падзеяй, сказаў: знакаміты зямляк, яго мастацтва паспрыяюць развіццю турызму ў гэтых мясцінах. Эвалдас Ігнавічус нагадаў пра вялікую ролю Рушчыцы ў культурным жыцці Вільнюса і прапанаваў сумесна з Беларуссю і Польшчай адзначыць і 150-я ўгодкі мастака яшчэ шырэй. Пагадненне аб супрацоўніцтве паміж Валожынскім і Вільнюскім раёнамі падпісалі Сяргей Глінскі ды Марыя Рэкст. Будучы развівацца стасункі не толькі ў галіне культуры, але і ў сферы адукацыі, эканомікі, у інтэграцыі моладзевых праграм. У літоўскім горадзе Рудаміна ёсць гімназія імя Фердынанда Рушчыцы, яна

Фердынад Рушчыц

сябруе з Валожынскай дзіцячай школай мастацтваў.

Дэманстраваўся ўрываак з новага дакументальнага фільма пра мастака “Нябеснае і зямное”. Уладзімір Бокун, кіраўнік здымачнай групы, гаварыў: цікава было працаваць, бо дзённікі Фердынанда Рушчыцы раскрываюць рысы магутнай асобы, паказваюць, як мацнеў яго дух і талент дзякуючы вялікай працы.

Ф. Рушчыц. Дом у Багданаве. 1902 г.

Уладзімір Пракапоў і Рамуальд Будрыс таксама падпісалі пагадненне — паміж мастацкімі музеямі, працай якіх кіруюць. Уладзімір Пракапоў сказаў: марыць пра аднаўленне сядзібы Рушчыцаў. Ён высока ацэньвае мастака як грамадзяніна сваёй зямлі, асветніка, прапагандыста прыгажосці. Настаўніца 1-й валожынскай школы Ала Макарэвіч расказала, што пяць гадоў Валожынская дзіцячая школа мастацтваў праводзіць пленэры “Зямля і неба Фердынанда”. Вялікую дапамогу пры расшукванні матэрыялаў пра Рушчыцу яна атрымала ад супрацоўнікаў польскай амбасады і польскіх музеяў, а Інстытут польскі перадаў для будучага музея альбом жывапісу.

Сустрэча ў Багданаве завяршылася, амы з фотамайстрамі Мікалаем Ліннікам і Васілём Кузьмічкіным, супрацоўнікаў

радыё “Культура” Яўгенія Арццюшкевіч накіраваліся ў Краязнаўчы музей Валожына. Там размешчана выстава фотаработ “Шляхамі Фердынанда”. Аб’ява пра выставу — на фоне здымка той багданаўскай мясціны, дзе мастак у 1898-м пісаў знакамітую карціну “Зямля”. Усе фотаздымкі майстры зрабілі там, дзе бываў Рушчыц: будынак у Мінску (у ім была гімназія, у якой мастак вучыўся), мінскі касцёл Дзевы Марыі, мясціны Валожына, Вішнева, ваколіцы Багданова... Агульнае ўражанне: якая ж прыгожая наша зямля! Яе краявідамі проста немагчыма не натхняцца.

Будзем спадзявацца, што праца па ўшанаванні памяці зямляка прадоўжыцца. І мы зможам яшчэ глыбей асэнсаваць як каштоўнасць мастацкай спадчыны Фердынанда Рушчыцы, так і веліч яго асобы.

ВЕСТКІ

Напамін пра Бацькаўшчыну

Рыгор Арэшка

Камень з прыдзвінскага мястэчка Друя паклалі ў падмурак беларускай царквы ў Лондане

Тым, хто бываў на памежжы з Латвіяй, у Друі, помніца касцёл Святой Тройцы: яму ўжо 370 гадоў. Храм з кляштарным комплексам спачатку належаў манахам-бернардынцам, з часам перайшоў да ордэна марыянаў. Тады і стаў месцам, дзе нараджалася менавіта беларуская каталіцкая культура. Моцна разбураны пад час вайны, у ліпені 1944-га, ён доўга не мог аднавіцца. У 1989-м касцёл перадалі вернікам, пачалася яго рэстаўрацыя.

Пра знакавае месца Друі ў духоўнай культуры Беларусі памятаюць і нашы супляменнікі ў Лондане. Там, паведамляе інтэрнэт, 7 лютага асвечаны краевугольны камень грэка-каталіцкай (уніяцкай) царквы святога Кірылы Тураўскага і Усіх Святых заступнікаў беларускага народа. Камень прывезены якраз ад касцёла Святой Тройцы. Менавіта пры ім, у марыянскім кляштары ў першай палове XX стагоддзя пачыналі служэнне шматлікія рэлігійныя дзеячы, якія потым плённа прадоўжылі яго за мяжой.

Беларуская царква будзе пабудавана з дрэва і стане першым храмам такога кшталту ў Лондане з часоў вялікага лонданскага пажару 1666 года. Храм стане і першаю беларускай каталіцкай святыняю ў Вялікабрытаніі. Яго будаўніцтва супляменнікі мяркуюць завяршыць у лістападзе.

ВАРТА ВЕДАЦЬ

Каб дарогі былі без трывог

Зінаіда Камінская

Міграцыйная праграма “Ла Страда” 15 гадоў дапамагае беларусам, якія выязджаюць у іншыя краіны

Што трэба ведаць аб працоўнай міграцыі? Куды звярнуцца, калі вы за мяжой ды здарыўся няшчасны выпадак? Адказы на многія пытанні ведаюць тыя, хто рэалізуе праграму “Ла Страда”. Назва ж яе ў перакладзе з італьянскай мовы азначае “дарога”, “магістраль”, ды і кірунак руху, які выбірае чалавек. Каб дапамагчы падарожнікам, якія апынуліся ў цяжкай сітуацыі за мяжой, і створана праграма.

Яшчэ ў студзені 2001-га запрацавала інфармацыйная бясплатная тэлефонная лінія “113”: на гэты нумар і цяпер можа звярнуцца кожны грамадзянін Беларусі з любымі пытаннямі наконт бяспечнага выезду і жыцця за мяжой. Зварот на Інфалінію па-ранейшаму бясплатны і ананімны. А суайчыннікам з замежжа можна звяртацца па нумары +375 (17) 211-02-51. Можна кансультавацца і па электроннай пошце: consultation@lastrada.by “Геаграфія зваротаў — гэта больш за 100 краін, тэматыка — самая розная, — гаварыла на юбілейнай прэс-канферэнцыі кіраўніца праграмы “Ла Страда Беларусь” Алена Несцярук. — Пытаюць аб працаўладкаванні за мяжой, кан-

сультуем па розных аспектах сямейна-шлюбных адносін з замежнымі грамадзянамі, па навучанні за мяжой. Увогуле ж за 15 гадоў прынялі каля 25 тысяч зваротаў”.

Адзін з галоўных “кірункаў руху” праграмы — кансультаванне, суправаджэнне суайчыннікаў у крызісных сітуацыях за мяжой. Гандаль людзьмі, выяўленне фактаў вярбоўкі, хатні гвалт за мяжой, згубленыя ці ўкрадзеныя там дакументы, пошук зніклых, парушэнне правоў мігрантаў — сфера інтарэсаў “ЛС”. За 15 гадоў — больш за 1000 такіх зваротаў. Найбольшая доля іх, па словах Алены Несцярук, гэта запыты па вышуку зніклых сваякоў, знаёмых, якія выехалі за мяжу (25%). З фактамі парушэння правоў мігрантаў было 19% зваротаў, з фактамі хатняга гвалту ў міжнацыянальных шлюбах — 12%, страты альбо крадзеж дакументаў за мяжой — таксама 12%. Асабліва ўвага спецыялістаў — да выпадкаў гандлю людзьмі: такіх зваротаў было 15%. “Мы дапамаглі больш за 340 пацярпелым ад гэтага злачынства, — адзначыла кіраўніца праграмы. — Яны атрымалі медыцынскую, юрыдычную і псіхалагічную дапамогу. Пры неабходнасці дапамагалі людзям вярнуцца дадому, ім даваўся часовы прытулак”.

Карысны “навігатар” у тэме бяспечнага выезду за мяжу — сайт www.lastrada.by. На ім знойдзеш не

толькі навіны — ёсць рэкамендацыі, як дзейнічаць у складаных выпадках, выкладзены нюансы аб працы, вучобе за мяжой, наконт заключэння шлюбу з замежнымі грамадзянамі, адпачынку ў малазнаёмых беларусам краінах. Сайт ужо наведалі больш за 885 тысяч чалавек. Сёлета ў плыні інфакампаніі “Спытай, пакуль ты тут” на сайце з’явіцца і анлайн-кансультаванне. Тэмы бяспечнай міграцыі Праграма прасоўвае і праз папулярныя сацсеткі: Вконтакте, Facebook, Twitter. Там ёсць карысная інфармацыя па розных краінах, можна звярнуцца да кансультантаў, задаць пытанні.

Яны пачыналі 15 гадоў таму як група валанцёраў з вялікім жаданнем: дапамагчы тым, хто ў бядзе. Не заўсёды, на жаль, надзеі суайчыннікаў на лепшае жыццё “недзе ў свеце” апраўдваюцца. Бывае, у пагоні за прывідным шчасцем нехта губляе свабоду. Таму з часам ініцыятывы “Ла Страды” былі падтрыманы на дзяржаўным і міжнародным узроўні, перараслі ў буйную нацыянальную праграму па садзеянні бяспечнай міграцыі, дапамогі пацярпелым ад гандлю людзьмі. Праграма ажыццяўляецца ў Беларусі міжнародным грамадскім аб’яднаннем “Гендарныя перспектывы”, і гэта — паўнапраўны член міжнароднай асацыяцыі “Ла Страда”, у якую ўваходзяць Нідэрланды, Польшча, Чэхія, Балгарыя, Украіна, Малдова, Македонія.

На свяце нацыянальных меншасцяў у Даўгаўпілсе

Баль у Даўгаўпілсе

Ушанаваны актывісты суполак нацыянальных меншасцяў Даўгаўпілса, сярод якіх няма і беларусаў

Новы год у розных краінах святкуюць па-рознаму. Вось і ў нас у Даўгаўпілсе толькі ў апошнюю нядзелю студзеня адбыўся Навагодні баль нацыянальных меншасцяў. Ладзіўся баль у гарадскім Доме адзінства. Арганізавалі свята, прыдумалі яго актывісты нямецкае таварыства “Эрфольг”. Павіншаваць актывістаў этнасуполак з Новым года прыйшоў і віцэ-мэр Даўгаўпілскай гарадской Думы Яніс Дукшынскі. Сярод іншых ганаровых падзякі ад Даўгаўпілскай гарадской Думы атрымалі і нашы супляменнікі. Па спісах суполкі “Уздым”, якой цяпер кіруе Людміла Сінякова, ушанаваны Яўгенія Гуляева (адна з заснавальніц таварыства), Вера Сухарава (стараста танцавальнага гурта “Лянок”), Іна Валюшка (стараста фальклор-

нага гурта “Купалінка” ды спявачка гурта Любоў Кавалёва. Ушанаваны і беларускі з таварыства Латвійска-беларускай садружнасці, якім кіруе Станіслаў Валодзька: кіраўніца гурта “Спадчына” Яна Юзэфовіч, яго ўдзельніцы Вера Рагальчук ды Ірына Андрэева. Па спісе Цэнтра беларускай культуры, якім кіруе Жанна Раманоўская, ушанаваны Таццяна Піменава (кіраўніца ансамбля “Ластаўкі”), Антаніна Сівакова (кіраўніца ансамбля акардыяністаў “Квітнеючы май”), спявак Павел Прозар і майстрыхаракадзельніца Валянціна Абушкевіч.

Пад час балу агульная каманда ЦБК і “Уздыма” паказала фрагмент беларускіх Калядаў. Па выніках конкурсу навагодніх нацыянальных герояў наша Тэрэса Паўлава заняла 2-е месца: яна выдатна іграла ролю Казы.

Таццяна Бучэль,
актывістка беларускай суполкі “Уздым”